Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year.... $2.00 | Canada & Europe:
half year.... 1.00 | per year..... $3.00
single copy.. .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу.
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік....... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік....... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 7-го падолиста 1914. Ч. 72. | VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, November 7. 1914. N. 72.

РОСІЯ ПОТВЕРДЖУЄ УТЕЧУ З ПІД ПЕРЕМИШЛЯ.

На Сході і Заході положене незмінене, але корисне для Австрії и Німеччини.

Вибух війни між Англією и Францією а Туреччиною.

Морські битви приносять Німцям славу.

Успіхи Турків в битві з Москалями.

Війна з Росією.

НІМЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ РОСІЙСЬКІ ВІСТИ.

БЕРЛІН (бездр. тел. через Сейвіл, Л. Ай.), 5. падолиста. — **Воєнне міністерство заперечило нині урядово російські вісти, в яких говорить ся, що в останних битвах на східнім фронті Москалі полонили велике число Німців і забрали богато гармат та машинових карабінів. Генеральний штаб каже: „Москалі ані не взяли наших в полон ані ми їм не полишили ранених; також не стратили німецькі війска ані гармат, ані машинових карабінів. Відворот німецьких війск до своїх окопаних становищ був цілковито успішний і його виконано без більших втрат".**

МОСКАЛІ УСТУПАЮТЬ І БРЕШУТЬ.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), 5. падолиста. — **Хоч про відворот Німців і Австрійців нічого певного не мож сказати, то всетаки з урядових оповіщень мож пізнати, що відворот відбуваєть ся на цілій лінії.**

Відступлене від облоги Перемишля пояснюють Москалі тим, що бояли ся холери!

Чи не сьмішно? В Росії холера ніколи не вигасає, тож Москалі з нею вже зжили ся. Тепер, коли вони не мають сили здобути Перемишля, то удають, що боять ся холери. Сей страх перед холерою їм нічого не поможе, бо вона може їх деинде випусити, не конче під Перемишлем.

АВСТРІЙЦІ БЕРУТЬ МОСКАЛІВ В ПОЛОН.

ВІДЕНЬ (через Амстердам і Лондон), 5. падолиста. — **Положенє в російській Польщі і в Галичині не змінене, а борби коло Сяну тривають дальше. Урядовий комунікат австрійського генерального штабу звучить:**

„Рухи наших війск в російській Польщі відбувають ся без перешкоди зі сторони ворогів. В борбі під Лисою Горою забрали ми 2.200 Москалів в полон. В битві на галицькім терені піддало ся 200 Москалів коло Підбужа, а 300 на полудне від Самбора".

Війна з Францією.

ФРАНЦІЯ НЕ МАЄ ГАРМАТ.

ЛОНДОН (через Берлін і Амстердам), дня 6. падолиста. — До берлінських часописий доносять воєнні кореспонденти із західного терену війни ось-що:

Перед війною замовило було японське правительство у Франції, в фабриці оружя Ле Крезота значне число великих гармат. Сї гармати були готові і мали бути доставлені до Японії власне в тих днях, як зачала ся европейська війна. Японія ждала на достарчене гармат, але не могла діждати ся.

Тимчасом показало ся, що Франція не має достаточного числа гармат, а особливо гармат більшого калїбру і тому французьке правительство звелїло здержати висилку японських гармат і **звернуло ся до японського уряду з просьбою, щоби відступив свої гармати для Франції.**

Японське правительство згодило ся на се і вислало навіть окремий відділ своїх жовнірів для обслуги тих гармат. Се вся поміч, яку Японії дали Франції.

НІМЦІ ЙДУТЬ ДО МОРСЬКОЇ БОРБИ.

КОПЕНГАГА (через Лондон), дня 5. падолиста. — Коло аляндських островів на Балтійськім морю, на північний схід від Стокгольму, напротив візду до Фінського заливу, стоїть ескадра німецької фльоти. Кораблї плили в північнім напрямі і задержали ся там, чекаючі на дальші прикази.

ДОВЕР, (через Лондон), 5. падолиста. — Після одного донесеня, яке сюди наспіло, німецька балтійська фльота опустила кільонську пристань. 4. воєнні кораблї і 4 кружляки мали відїхати з сеї балтійської пристани.

АНГЛІЙЦІ И НА МОРЮ СЛАБШІ.

ЛОНДОН, 5. падолиста. — У вчерашній морській борбі на Німецькім морю не лише затонуло підводне судно „D-5" але зістала ушкоджена також канонїрка „Галсіон". Також два судна до закладаня мін „Фратернал" і „Конїонс" затонули.

Підводне судно гнало за одним німецьким кружляком, що загнав ся під самі береги Англії. Однак Німці кинули в море міни і англїйська лодка якраз наїхала на них. Цїла залога з виїмком 2-ох офіцирів і 2-ох моряків затонула. З „Фратернал" уратовано лише 4-ох моряків, а з „Конїонс" вернув всего один. Борба вела ся коло самого побережа Англії коло Ярмут. Деякі кулї впали в море всего на одну милю від побережа. Німці намірють правдоподібно бомбардувати побереже. „Галсіон" зістав поцїлений військома німецькими кулями. Перед затопленєм ухоронило його лише се, що один англїйський контрторпедовець випустив в воздух цїлу хмару пари і перешкодив в сей спосіб дальшому німецькому стріляню.

НІМЦІ ЛАДЯТЬ СЯ ДО ОСТРІЛЮВАНЯ ПОБЕРЕЖА АНГЛІЇ.

АМСТЕРДАМ, 5. падолиста. — Німці висилають зелїзницею до Бельгії 6 до 10 підводних судей найновійшого типу. Сї судна будуть стаціоновані в місцевости Бруж, з їх ціль — напасти відтам англїйські побережа і острілювати їх. Окрім того Німці везуть до портів Бельгії поодинокі частини кількох торпедовців. Скоро ті поодинокі частини прибудуть на призначене місце, їх зараз поскладають у цїлість, а відтак спустять на море.

ТУРКИ ПОБІДЖАЮТЬ.

БЕРЛІН (через Гагу і Лондон), дня 5. падолиста, вечір. — Кореспондент німецької газети „Франкфуртер Цайтунг" доносить з Царгорода (Константинополи):

Турки напали на батальон козаків на російсько-турецькій границі недалеко місцевости Ордулїя і побили його. Опісля заняли Турки сильне становище на російській границі.

АМСТЕРДАМ, Голяндія (через Лондон), дня 5. падолиста, вечір. — Турецьке правительство прислало з Царгорода таку урядову вість:

Москалї скріпляють тепер свої становища на границі, але їх прогнано зовсім з округа Караклїсса і Теган.

Підчас острілюваня фортів при візді до Дарданелїв віддала ворожа (французько-англїйська) фльота 240 стрілів, але не зробила жадної шкоди. Турецькі форти відповіли на се лише 10 вистрілами.

МОРСЬКА БИТВА КОЛО БЕРЕГІВ МАЛОЇ АЗІЇ.

ПАРИЖ, 5. падолиста. — До „Ехо де Паріс" доносять із Швайцарії, що французько-англїйська фльота ударила в околиці Смирни на турецьку канонїрку „Дур" і пароход „Кіролї". Щоби не дати в руки ворогів, Турки затопили оба судна.

БЕРЛІН (через Лондон), 5. падолиста. — З Відня доносять, що Торгута пашу іменовано головним полководцем в Дарданелях і Босфорі. Команда турецької армії находить ся в руках Ізета паші і Шукрі паші.

Ізет паша був протягом послїдних чотирох лїт начальником турецької воєнної сили і шефом генерального штабу. Недавно говорено, що він кандидував на альбанський престол.

Шукрі паша був колись міністром заграничних справ. В послїдній борбі з Болгарією відіграв він важну ролю яко оборонець Адріянополя.

ФРАНЦІЯ ВИПОВІДАЄ ВІЙНУ ТУРЕЧЧИНІ.

БОРДО, 5. падолиста. — Міністерство заграничних справ оголосило нині слїдуючу ноту:

„Ворожі акції турецької фльоти против французького пароплава, які спричинили смерть двох Французів і значне ушкоджене корабля, а крім того відмова Туреччини щодо усуненя німецької місії із її маринарки, за яку то місію вона є відвічальна, приневолили правительство сеї републики оголосити воєнний стан між Францією і Туреччиною".

АНГЛІЯ ІДЕ ВІЙНОЮ НА ТУРЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН, 5. падолиста. — По воєнній нарадї в палатї Букінгем король Юрій підписав нині отсю проклямацію:

„З огляду на ворожі дїланя, поповнені турецьким військом під проводом німецьких офіцирів, від нинїшного дня істнує воєнний стан між Великою Британією і Туреччиною, а всї проклямації і розкази, оголошені щодо воєнного стану між Великою Британією і Німеччиною та Австрією, мають відносити ся також до війни між Великою Британією і Туреччиною".

По урядовім оповіщеню сеї проклямації Англія забрала офіціяльно в своє посїданє остров Кипр, який належав номінально до турецької держави.

Кипр є третим з ряду найбільшим островом на Середземнім мори і числить 275.000 населеня. Він лежить 60 миль від побережа Малої Азії (Анатолії), а 40 миль від побережа Сирії. Від часу англїйсько-турецької конвенції в 1878 р. Кипр був у посїданю і під адміністрацією Англії, але оставав під зверхностю султана.

ЯПОНЦЯМ НЕ ВЕДЕТЬ СЯ.

БЕРЛІН (бездр. тел. через Сейвіл, Л. Ай.), 5. падолиста. — Одна часопись з Шангай (Хіни) доносить, що огонь німецької артилєрії нищить заєдно японські окопи довкола міста Тсінгтав. У витаки на німецькі становища біля названої висше місцевости. Всї води окружаючі Тсінгтав є засіяні густо мінами, а через те японські воєнні кораблї не мають змоги бомбардувати німецьку залогу від сторони моря.

ЯПОНСЬКА ФЛЬОТА ШУКАЄ ЗА НІМЕЦЬКИМИ ВОЄННИМИ КОРАБЛЯМИ.

ВАЛЬПАРАЙЗО (Чіле), 5. падолиста. — **Тут прийшла вістка, що сильна японська фльота кружить по океанї Спокійнім, шукаючи за тими німецькими кораблями, які минулої недїлї розбили англїйську ескарду біля побережа полудново-американської держави Чіле. Страти Англійців у тій морській битві ще доси не відомі, але загально здогадують ся, що згинуло разом около 2.000 моряків, а враз з ними і адмірал цїлої британської ескарди, сер Крістофер Крадок.**

МОСКОВСКА ПРОВОКАЦІЯ.

Ми вже писали, що митрополит граф Андрій Шептицький є тепер у московській неволи в місті Курску.

Там він є вправдї під поліцийним дозором, але бодай про око людське Москалї мусять з ним яко-тако обходити ся. Не можуть обходити ся так, як із звичайним бранцем або вязнем, але мусять мати більший згляд на його особу. Бо хоч би і Москалям врештї не ходило о те, що культурний сьвіт про них скаже, то бодай з того приводу мусять инакше обходити ся з українським митрополитом, бо знають, що Австрія має у себе знова російських достойників, передівсім генералів яко бранців і могла би відплатити ся їм за московські переслїдуваня австрійських бранців такоюсамою московською міркою.

Але московські цареславці і чорносотенці бажали би собі власне з цїлої душі, аби митрополитови Шептицькому російські власти завдали як найбільші терпіня і муки.

Причина сього лежить в тім, що вони митрополита вважають за найбільшого ворога свого і цїлої „великої, недїлимої, цареславної і самодержавної єдиної Росії". Кождого Українця вважають ті цареславці і чорносотенці московські своїм ворогом, а коли Українець ще є греко-католиком, то він подвійний ворог тої „великої єдиної Росії" — а то тому, що **грецько-католицька релїгія є окремою українською національною релїгією. Сеї релїгії не мають другі народи, а найважнїйше, що не мають її наші найблизші сусїди Москалї (і Поляни), отже через саме те вже сама релїгія показує на окремішність Українців від тих сусїдів.** Москалї (такcамо як і Поляки) при помочи релїгії хотїли би винародовити Українців і тому так болить їх, що є Українцї, котрі не мають з ними спільної релїгії. **І длятого власне хотїли би тую окремішність знищити, а завести спільність релїгії:** значить, що Москалї хотїли би знищити українську грецько-католицьку релїгію, а завести лише „єдину" цареславну (таксамо як Поляки хотїли би між Українцями завести „єдину", римо-католицьку релїгію).

Теперішна війна і наїзд на Галичину дали Москалям нагоду ширити кулею і багнетом своє цареславє. Місіонарями цареслава стали вояки, між ними навіть богато Татарів бісурменів.

Але мимо того робота не іде так легко, а навпаки дуже тяжко і пиняво.

До помочи тартарським багнетам уживають тепер московські чорносотенцї свого старого випробуваного способу — провокації.

Оголошують у своїх газетах, що митрополит граф Андрій Шептицький заявляє, що він нїбито тїшить ся, що Росія заняла Галичину і як вона по війнї позволить йому вернути ся до Галичини на митрополичий престол, то він зобовяжеть ся знищити українство і грецько-католицьку релїгію.

Розуміє ся, що се є **підла брехня московських чорносотенців,** пущена для нікчемної провокації.

Сею провокацією хотїли би вони спонукати митрополита Шептицького, щоби запротестував проти сього та виступив таки там в Росії проти цареслава. Тодї мали би вони нагоду переслїдувати і мучити митрополита за те, що бунїмто він виступає проти царської державної релїгії та проти царя, голови сеї релїгії.

Дальше, така провокація служила би їм до того, аби настрашити галицьких Українців, що їх такі кари чекають як митрополита Шептицького, коли не пійдуть за наказами царських посїпаків і слуг.

B276

Одначе всї ті нечесні затії безнадежно не вдадуть ся і скінчать ся на нічім. І шкода тільки дїявольської радости московських галет і їх хвоста — кацапських шмат в Галичині і в.... Америцї

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Ukrainian National Association of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada-three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає. Рукописий не звертаєть ся.

Відбудованє української держави.

ЯКО КОНЕЧНІСТЬ ДЛЯ СПОКОЮ НІМЕЧЧИНИ Й АВСТРІЇ ЗІ СТОРОНИ РОСІЇ.

В німецьких ґазетах підніє ся вже голос за признанєм Україні державної самостійности.

Подано також причину, яка промовляє за сим. Се — потреба ослабити поважно дотеперішну могучість державну Росії, зробити її меньше небезпечною для народів і держав середної Европи, в першім ряді — для Австро-Угорщини і Німеччини. Се конечність унеможливити на довші часи, коли не на завсїди, повторенє того, що власне переживаємо нині.

Ідея — не нова.

Ще у 80-тих роках минулого столітя, коли грозила війна між Австро-Угорщиною й Німеччиною з одного боку, а Росією з другого боку, підніє ідею сю яко одинóку, яка довела до важної цїли, політик тої міри як ґеніяльний творець нинїшної державної могучости Німеччини німецький канцлер князь О т т о ф о н Б і с м а р к, котрий як відомо, перший заговорив про потребу відірваня України від Росії й утвореня самостійного українського державного орґанізму у формі — В е л и к о г о К н я з і в с т в а К и ї в с ь к о г о.

І можна догадувати ся, що колиб прийшло було тоді до сподіваної війни Австрії і Німеччини з Росією й побіди над сею останною, то ґеніяльний плян німецького політичного велита був би нині довершеним уже фактом.

Та скорше чим хто небудь міг сього надїяти ся, ідея князя Бісмарка стає знов на порядок дня — у всїй своїй величині.

Сподїваний погром російського царату у нинїшний війнї з Австро-Угорщиною і Німеччиною заставив уже декого з австро-угорських політиків застановити ся заздалегідь над основним, радикальним приборканєм російського медведя, над притупленєм кігтів, якими раз в раз грозив він і грозив би й дальше — передівсїм державам середної Европи. А найважнїйшим чи не о д и н о к и м способом, яким середна Европа могла-б увільнити ся на довгі часи, коли не на все, від тяжкої змори дотеперішного північно-східного свого сусїда, вважають відірванє від Росії української території і признанє українським землям державної самостійности.

І хто знає історію Росії перед загарбанєм нею України і по її загарбаню, хто знає дальше Росію нинїшну, той мусить із сею думкою згодити ся без застережень.

Бо чим була Росія п е р е д загарбанєм України, п е р е д 1667-им роком?

Мало відомим Европі м о с к о в с ь к и м ц а р с т в о м, більше азійським ніж европейським, без ніякого більшого політичного значіня вже не то на Заході, а навіть на Сході Европи... І треба було аж такого обезсиленя Польщі, в якім знайшла ся вона по козацьких війнах за Хмельницького, щоби на політичну арену східної Европи виступила яко політичний чинник власне Москва — і престиж відразу до нищеня польської держави.

І перші землі, на які кинуло ся тоді московське царство, були власне з е м л і у к р а ї н с ь к і. Угодою в Андрусові 1667. р. Польща була примушена відступити московському цареви цїлу лівобережну Україну разом з Києвом на разі на 13½ років, а [illegible] 1680 р. б е з п о в о р о т н о.

І від сеї власне хвилї недавне скромне московське царство зростає замітно на силах. Оперши ся на Дніпро і на Чорне Море, воно тимсамим пересунуло ся зпід Уралу до Европи, стало відразу в ряді держав европейських. Воно вмішує ть ся від того часу в европейські справи.

Таке говорить і с т о р і я.

А що говорить с у ч а с н і с т ь?

Що українські землї се шпихлір і скарбниця Росії під кождим оглядом. Що Росія без українських земель, се так як Анґлія без своїх кольоній.

Коротко кажучи: **Фундамент під великодержавну могучість Росії поклала, як се признають загально самі російські історики, загарбана нею Україна.**

Вирвіть сей фундамент — і з нинїшної великодержавної царської могучости не остане і камінь на камени!...

Тверда конечність.

(Пише др. Вол. Сїменович з Шікаґо).

II.

Для чого инші орґанізації, подібні Союзови, не мають тих самих клопотів що Союз?

Головно тому, що комішенери стейтові не знають о тім, чи в їх стейтах урядують подібні инші орґанізації.

Про У. Н. Союз довідав ся комішенер Ню Йорку через адвокатів, які провадять нераз справи членів проти Союза. Таксамо і в Род Айленд. В Конектікут, як пише комішенер того стейту, самі члени У. Н. Союа зажадали переведеня того права від комішенера. З того всього я перекопав ся, що права такі істнують і, що заведенє оплати в Союзі після таких літ, які днесь мають члени, жадає право а особливо комішенери Ню Йорку, Род Айленд і Конектікут.

Отже по провіреню правди не осталo мені нич иншого, як підписати відозву урядників до членів У. Н. Союза, аби в сей спосіб запобічи розбитю У. Н. Союза, що вийшло би не так на некористь урядників, як на некористь самих членів.

Під рукою я маю кілька відозв надісланих менї делеґатами і я застановлюють ся над деякими важнїйшими точками поданими в них. Відозва Спільного Комітету з Ню Йорку і Мт. Кармел каже між иншим: Перед конвенцією виплатили лоерам $340.00 нїби за уложенє нової системи, а тепер знов кличуть їх на засїданє і аж тепер будуть питати стейтів, **чи конче треба нової системи!**

Сю річ я мушу обяснити дещо. Не входжу в те, кілько заплачено лоерам, а йде менї о те, пощо були покликані лоери на засїданє урядників. Я був тим чоловіком, що жадав від урядників, аби покликали лоерів, бо я по се власне приїхав до Джерзи Сїти, аби переговоритись з лоерами, передати опінію моїх лоерів і зажадати від них доказів на те, що стейти жадають заведеня права постепенного і то від літ, які т е п е р мають члени. Вони менї і всїм урядникам присутним ті права „чорне на білім" показали і переконали мене, що так є. Ходило тепер о те, чому инших орґанізацій стейти не чіпають? Відповідь на се я подав висше. — Дальше я старав ся довідатись, чи не можна би сего права обійти, як се зробили инші орґанізації. Ми перейшли з адвокатами всї можливі способи і остаточно стало на тім, що ми тільки тоді **застосуємо ся до права комішенерів, коли комішенери тих стейтів, які від нас жадають реформи, застосують се право і до инших орґанізацій, або викажуть причини, длячого се право не має обовязувати инші орґанізації.**

Дальше каже ся відозві: „Ще того року будемо мати **нову конвенцію**". Се правда, коли члени схочуть, то можуть мати конвенцію і до сего не потреба удаватись на судову дорогу а по просту нехай за скликанєм конвенції дві третих членів У. Н. Союза згодить ся і зажадає від урядників скликаня нової конвенції. Після статута У. Н. Союза вони будуть мусїли скликати нову конвенцію.

В тійсамій відозві є ще і се сказано: „Та видатки незаконної конвенції як і кошта засїданя головного уряду У. Н. Союза, виплачені незаконно з каси У. Н. Союза, мусять звернути своїми бондами".

Оскільки менї відомо, то бондова компанїя жадає не відповідає за проваджене орґанізації урядниками, а годить ся звернути ті гроші, які урядники спроневірили би, а нїколи не покриє коштів, які би вийшли зі злого або неумілого толкованя статутів У. Н. Союза.

Щодо того, чи уряд правно чи не правно скликував конвенцію, що змінив місцевість, та, чи він провадив конвенцію в спосіб правильний або нї, сего я тут не буду розбирати, бо се до мові справи, яку я дав в заголовку, не належить. Зрештою, чи я ві всїм годив ся з урядниками і чи годжу ся до днесь, то я заявив на конвенції своє становиско і на тім стою до днесь.

Возьмім ще одну евентуальність. Пр. збересь дві третих частий членів, щоби своїми протестами змусити уряд У. Н. Союза до скликаня нової конвенції.

Перше, хто покриє кошти тої конвенції? У р я д н и к и н ї, бо бондова компанїя з тим не має нич спільного. Отже заходить дві евентуальности: або У. Н. Союз мусить покрити ті кошти наново, а се рівналось би зруйнованю Союза, або відділи самі мусять покрити кошти своїх делеґатів — і се був би одиний і властивий вихід, коли би ми мали мати нову конвенцію.

Друге питанє треба собі поставити, чи можливим буде усунути ті причини, задля яких скликаня була би конвенція. То значить позіставити У. Н. Союз на старім розметі. Після мої думки сего м и н е м о ж е м о з р о б и т и, б о п р а в о в Ню Йорк стейті, в Род Айленд і Конектікут в и р а з н о ж а д а є і конечне є переведенє того права; — і хоч би ми вибрали на новій конвенції якусь спеціяльну комісію, то перше: на наші ухвали не будуть стейти зважати. Тому після моєї гадки треба старатись або оминути хоч на якийсь час се право або старатись, аби **то право було застосоване до всїх орґанізацій на рівні.** А скликати конвенцію, аби теперішних урядників скинути, а нових вибрати, се не доведе до цїли і не оплатить ся.

Тому підождім, що урядники зроблять дальше, а тимчасом платім свої розмети і не розбиваймо Союза, бо розбити Союз се легко, але збудувати його наново, се возьме наново двайцять літ. І власне длятого, щоб запобічи розбитю Союза, я їздив до Джерзи Сїти.

ПЕРЕСТОРОГА ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА В ОБОРН, Н. Й.

Як Вам відомо, коли наші місцеві урядники скликали надзвичайний мітинґ, представили нам якісь протести п. Кучми яко делеґата з Ню Йорку, то я тогди виступив яко бувший делеґат на XIII. головній конвенції і пояснив, що той протест, висланий до Вас, є загальна помста на всїх членів, котрі вислали своїх делеґатів. А за що? За то, що на XIII. головній конвенції казали делеґати опустити йому галю, бо він без потреби забирав час на конвенції. Конвенція коштувала 500 долярів на годину, а то всьо на рахунок бідних членів. За се п. Кучма мусить свій жаль показати і пімстити ся на Вас самих і па урядниках. А чим би він міг найбільше пошкодити, як не розбитєм нашої орґанізації.

Порозумівши мене яко делеґата, нїший 283. відділ, в котрім знаходять ся самі молоді члени, найбільше до 30-літних крім 3-ох, що є старші, став задоволений з нової реформи нашої орґанізації. Колиж в нас істнує другий відділ, 38, а в нїм майже половина членів перевисшає 40 літ житя. Коли делеґат 38. відділу, котрий тепер є головним урядником нашого Союза, казав менї зараз протестувати проти головних урядників, то я протестувати не буду. А як припав мітинґ 283. відділу на 25. жовтня, всї члени явили ся. Якраз заявляють нам місцеві урядники, що виступають з орґанізації Р. Н. Союза і кажуть, що найлїпше заложити місцеву орґанізацію після розмету. Відділ 38. вже виступив. І справді думали, що вже при помочи відділу 38-го потрафлять розбити і відділ 283-тий. Може, але я би хотїв поспитатись, хто заплатить тото посмертне Вам молодим, коли можна сподївати ся, що найдалї до 10 років половина членів 38-го відділу буде вже на тамтім сьвітї, а в кого домнати ся і кого процесувати, як не будете мали чартеру? А хоч би Ви чартер дістали, то Ваша нова орґанізація мусить бути інкорпорована в столиці стейту Олбані після права стейтового, як стейт вимагає. Тримати орґанізацію на розметї стейт не позволить, бо як би Вам позволив, то і У. Н. Союзови позволив би так само. А Ви говорите, що то місцева орґанізація, то позволять після розмету. Прецінь стейтовий закон не позволяє Вам на фах без права. Колись-не-колись може прийти до непорозуміня між Вами, до процесу, а як вони будуть судити, коли не буде параґрафу на то?

Не думайте, Братя і Сестри, що я може маю який хосен з головного уряду У. Н. Союза, але так само мушу платити після літ, іно менї жаль і длятого я кличу до Вас: Не ділайте самі собі на шкоду і втрату, а вважайте, що маєте жінку і діти. Які вони Вам милі, коли Ви так опускаєте їх без порятунку? До кого віднесе ся жінка і діти по якийнебудь ратунок, як не буде одної сильної нашої орґанізації? Ну, на волю Вам, але колись щобисьте не каяли ся! А я певний, що наших членів любих, котрі зістали при відділї 283. і німецькі 42-центиметрові гармати не розібють!

На тім кінчу, а Вас ще раз, Братя, перестерігаю: Не дайте ся нікому збаламутити, то не будете мали потому клопоту і біди.

Іван Міруцький,
бувший делеґат і член 283. відділу.

ПЛАТНЯ І ЧАС ПРАЦІ В ЗЕЛІЗНИХ ФАБРИКАХ.

Державний департамент Праці, а зглядно статистичне бюро сего департаменту опубликувало на днях звіт про платню і час праці в зелізнім і стальовім промислї Злучених Держав. Сей звіт виладжено на підставі інформацій, одержаних з урядових рапортів ріжних зелізних фабрик.

У трох фабричних відділах, які достарчили статистичні дати за роки 1907 — 1912, пересїчна платня за годину і пересїчний заробіток за цїлий тиждень праці були, з малими виїмками, висші у 1912 р. ніж у якімнебудь з попередних років, а пересїчний повногодинний час праці за тиждень був попайбільше низший. Так отже в зелізнім промислї була, беручи на загал, підвишка платнї і знижка годин праці на тиждень, хоч у деяких відділах тенденція до підвишки платні і до зниженя годин праці не була постійна з року на рік.

У т. зв. „блест форнесес" цїлотижневий заробіток в 1912 р. був 1.1% висший ніж в 1907 р., 7.3% висший ніж в 1908 р., 8.2% висший ніж в 1909 р., 0.3% висший ніж в 1910 р., а 0.6% висший ніж в 1911. У т. зв. „Бессемер-конвертінґ департмент" цїлотижневий заробіток в 1912 р. був 4.5% висший ніж в 1907 р., 14% висший ніж в 1908 р., 7.2% висший ніж в 1909 р., 2.6% висший ніж в 1910 р., а 7.5% висший ніж в 1911 р. У т. зв. „бар міле" цїлотижневий заробіток в 1912 р. був 2.3% низший ніж в 1907 р., 8.7% висший ніж в 1908 р., 6.3% висший ніж в 1909 р., 3.8% низший ніж в 1910 р., а 1% висший ніж в 1911 р.

Шість инших відділів подали свої числа лише за роки: 1910, 1911 і 1912. У пятьох з них, а саме „опенгерт", „блумінґ", „плейт", „шіт" і „тін-плейт", цїлотижневий заробіток був у 1912 р. висший ніж у двох попередних роках. В иншім знова, т. зв. „стандард-рейл міле", цїлотижневий заробіток був найвисший у 1910 р.

Зниженє годин праці між 1907 і 1912 р. було у відділах „блест-форнес", „Бессемер-конвертінґ" і „бар-міл", а кождий з инших відділів, з виїмкою відділу „плейт міле", вказує на знижку годин між роками 1910—1912. У „блест форнесес" повногодинний час праці на тиждень був у 1912 р. 3.9%, в „Бессемер конвертерс" 2.2%, а в „бар міле" 1.3% низший ніж в 1907 р. В „опенгерт форнесес" повногодинний час праці був у 1912 р. 0.8%, в „блумінґ міле" 0.6%, в „стандард-рейл міле" 4.2%, в „шіт міле" 1.3%, а в „тін-плейт міле" 0.4% низший ніж в 1910 р., за те-ж у „плейт міле" повногодинний час праці був у 1912 р. 0.3% висший ніж в 1910 р.

У зголосивших ся фабриках була замітна знижка в пропорції робітників, працюючих звичайно 7 днів на тиждень. Многі фабрики завели в виду того звичай, що кождий робітник міг собі заощадити на тиждень один день і працював замісць 7 днів лише 6 днів у одним тижни. У „блест форнесес" пропорція 7-дневних робітників упала з 97.2% в 1907 р. до 82% в 1912 р.; за той самий час пропорція таких робітників упала з 24.1% до 14.9% у „Бессемер конвертерс", а з 1.1% до 0.4% у „бар міле". Між 1910 і 1912 р. пропорція упала з 17.5% до 16.3% у „блумінґ міле", а з 30% до 2.1% у „стандард-рейл міле", за те у „плейт міле" ся пропорція піднесла ся з 4.5% до 6.8%. У „тін-плейт міле" і „шіт міле" число і процент 7-дневних робітників були дуже малі, а між 1910 і 1912 р. не було майже ніякої зміни.

З Галичини.

Львів під московським зарядом.

Про начальну управу над містом Львовом ми вже писали свого часу, що її справує з рамени губернатора Галичини гр. Бобрінського віцепрезидент Рутовський та Шляйхер. Урядники маґістрату полишились дальше на своїх становищах і їм виплачує пенсію російський уряд. Деякі суди функціонують вже також при помочи дотеперішних судових урядників.

В місті утворено горожанську сторожу в силї 500 людий; сї полісмени-охотники убрані в цивільну одіж, мають червоно-білі опояски на рамени, а при боці шаблї. На випадок потреби, коли би повстав бунт, або розрухи, можуть сї поліціянти завізвати до помочи військо.

Уряд видав розпоряджене, щоб мешканці зложили протягом 48. годин всяку зброю. Мешканя, що опустошіли по утечі Львовян, отворено урядово і перешукано, чи нема укритого оружя. Опісля занечатано їх назад урядово.

Уряд видав заказ продаваня алькогольних напоїв. За переступленє сього заказу засуджено одного купця, радного міста на 12.000 корон кари, а иншого на 5.000 корон.

Населенє дуже рідко показуєть ся на вулицях: волить сидїти дома, щоб не стрічатись зі салдатами. Доми мусять бути позачинювані вже о годині 8. вечером, тому місто виглядає як завмерле. На головних вулицях (Кароля Людвика, Гетманській), панує трошка більше оживлений рух десь до години 10 вечером, а потім всьо завмирає.

Нужда в місті росте з дня на день: живности не мож достарчити відповідної скількости, бо переходячі війска забирають все, що лише попадеть ся під руку. Незвичайно збільшують нужду в місті хорі та ранені жовніри, яких с о т к а м и т я г н у т ь [?] перевозять через Львів, а тяжше ранених лишають у Львові. Сейчас по занятю Львова, по битві під Городком зачали напливати ранені в скількостях, про яких ніхто не міг мати поняття. З тих транспортів, як також і з перемаршу війск вносять мешканці, що на поли борби нема жартів та, що Австрійці мусять страшно хоробро бити ся. Всї школи, та державні і краєві будинки попереміновано на шпиталї. Самі російські офіцири признають, що їх армія поносить величезні втрати.

Відомости доходять до Львова дуже скупі. Петербурська телеґрафічна аґенція не доставляє ніяких відомостий, тож львівські польські часописи (Слово польске, що виходить два рази денно, Ґазета вечорна, що виходить раз на день, і Курєр Львовскі, що виходить 3 рази на тиждень) передруковують вісти з київських часописий: „Кієвлянин" і „Кієвскій Дневнік". Впрочім подають лише принагідні вісти від очевидців, або також місцеві події.

Мешканці загалом пригноблені, бо не можуть привикнути до нових порядків. Від часу до часу чути гарматні стріли, а се вказує, що австрійські війска посувають ся на схід.

Військові російські власти укріпляють з поспіхом місто з західної сторони, бо зі східної воно якo таке забезпечене природним положенєм.

З РОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ.

З Києва.

Російський уряд побоюєть ся у к р а ї н с ь к о ї революції, тому пильно слїдить за всяким національним українським рухом. Українських патріотів, які досї оставали ще на свободі, арештують та висилають на Сибір. Саме тепер довідуємось з достовірного жерела, що припинено всї українські часописи, між иншими також „Українську Хату" та арештовано її редактора П. Боганського. Про судьбу арештованих годї дечого певного довідатись.

З Холмщини.

В місті Холмі з кождим днем вертає звичайне житє, яке було перерване приходом австрійських військ. Почта функціонує знова, а утікачі починають вертати назад. Дає ся відчувати брак поживи; в склепах брак тютюну, соли і опалового дерева. Наука в школах ще не розпочалась і мабуть не розпічне ся сього року, бо школи заняті на шпиталї та лазерети для ранених жовнірів.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

З Канади.

Письмо австрійського конзуля до Русинів в Канаді.

Австрійський ґенеральний конзулят який перебував в Монтреалі, Канада, і який переніс ся до Злуч. Держав сейчас потім як Анґлія виповіла Австрії війну, прислав до українських редакцій письмо слідуючого змісту:

„Перед трома місяцями коли ніхто не знав, що Анґлія виповість війну Австрії, українські часописи, на жаданє конзуля, візвали Русинів обовязаних до служби військової, замешкалих у Канаді, щоби зголосились у австро-угорського конзуля в Монтреал, пана де Гани на котрий то поклик много людий зголосило ся письменно а богато явилось особисто.

Ті люди, які доперва тепер зголосились мабуть не знають о тім, що ще перед війною ц. і к. ґенеральний конзулят в Монтреалі, візвав людий обовязаних до служби військової, а замешкалих в Канаді, щоби навіть не пробували дістатись до вітчини і, щоби більше не зголошувались до конзуляту, а тільки **спокійно дальше працювали і повинувались всім розпорядженям канадійського уряду.** За те, що наші люди замешкалі в Канаді — отже в краю з котрим Австрія провадить війну, зголошують ся яко військові, може їх поліція арештувати і тримати в арешті до кінця війни.

В інтересі наших родимців замешкалих в Канаді прошу се письмо оповістити і їх візвати, щоби понехали дальші зголошеня, які не мають найменьшої цїли і встримали ся від всякої переписки в справі війни і взагалі на кождім кроці так поступали, щоби навіть не заходило найменьше підозрінє, що вони заміряють ділати проти розпоряджень канадійського уряду. Нехай кождий спокійно працює дальше і щадить центи, щоби міг перезимувати, а також о скільки буде міг помочи біднішим братам.

Наколи по більших містах в Канаді засновані зістали комітети ратункові, які будуть спомагати бідних в часї зближаючої ся зими, прошу всіх наших людий, щоби вони взяли участь у тих комітетах і в той спосіб причинили ся до зменшеня нужди серед наших родимців".

Підпис конзуля.

Роздача насіня збіжа і бараболь.

Сеї зими і надходячої весни, міністерство рільництва в Отаві буде даром роздавати насінє збіжа і бараболь фармерам. Кождий фармер може дістати даром: чотири фунти білого вівса, пять фунтів ячменю, пять фунтів гороху. Сї роди збіжа є найлучші і їх буде висилатись прямо з Отави. Насіня бараболь (три фунти) буде можна дістати даром на кождій експеріментальній фармі. Фармері в Онтеріо і Квебек дістануть насінє бараболь з центральної фарми в Отаві. Насінє вишлесь даром почтою.

Ті, що хочуть насіня, мусять подати, яка земля на їх фармі і які досьвіди робили з тим або иншим родом насіня збіжа і бараболь. Се на те, щоб знати якого рода насінє післати.

Кожда аплікація мусить бути писана осібно і підписана аплікантом. Лише один рід насіня збіжа і бараболь буде післаний одному аплікантови. Наколи аплікант попросить о два роди насіня в однім листі, то вишлесь лише один рід. Аплікація мусить бути писана, а не друкована.

З огляду на те, що засіб насіня не надто великий, добре було би, щоби фармері зголошувались скоро. Буде узглядните ся лише добрі і ясні просьби. Надіслані аплікації після січня будуть відкинені.

Усї аплікації за насінєм збіжа (і аплікації з провінцій Онтаріо і Квебек за бараболями) треба адресувати так: Домінйон Сіріліст, Сентрал Експеріментал Фарм, Оттава. Налїплювати стемпля на коверту не треба.

Аплікації за насінєм бараболь в західних провінціях треба адресувати до: Суперінтендент оф Бренч Експеріментал Фарм, Ман., або Саск., або Алта., в якій провінції хто мешкає.

В справі горожанських паперів.

Правительство в Отаві видало новий натуралізаційний закон, який увійде в житє з першим днем січня, 1915. р. Від нового року отже не буде так легко дістати горожанські папери як до тепер, бо буде много трудностий, получених з коштами. Аплікант буде мусїв жити в Канаді 5 лїт і буде мусїв складати іспит перед судією зі знаня анґлійської мови, буде мусїв знати говорити, читати і писати **по анґлійськи або по французськи.** Судія однак не буде рішати, чи аплікант дістане горожанські папери, або ні. Зложений аплікантом іспит посилає до державного секретаря, який рішає, чи аплікант може дістати горожанські папери, або ні і не потребує про се повідомляти апліканта.

Длятого, що час короткий, бо лише два місяці до нового року, кождий, що жиє в Канаді через три роки, повинен постаратись о горожанські папери, бо пізнійше не буде так легко їх дістати.

Кождий, котрий потребує горожанських паперів, мусить явити ся особисто перед дотичним комісарем і зложити присягу, що замешкує в Канаді через три роки і, що годить ся бути бритійським підданим і т. н. Тому отже аплікanти мусять удаватись за горожанськими паперами до найблизших комісарів.

КОШТИ СУЧАСНОЇ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Німецький воєнний знаток, капітан Макс Генке, обчисляє денний видаток теперішної війни на 38 мілїонів, 356 тисячів 154 долярів денно. Сю квоту видають **разом** отсї держави: Німеччина, Австро-Угорщина, Бельґія, Франція, Росія і Анґлія. Між ними Франція і Німеччина, які мають по 3 мілїони жовнїрів на поли бою, видають по 2,800.000 долярів денно, а Росія на свою 4-мілїонову армію видає 3,800.000 денно.

Др. Карло Ріпо, професор статистики на університеті в Парижи, обчисляє знова видатки війни на 54 мілїони долярів денно. Він обчисляє силу війска на 20 мілїонів і розділює видатки в той спосіб:

Удержанє війска	$12,500.000
Паша для коний	1,000.000
Платня людям	4,250.000
Арсенали й склади	1,000.000
Мобілїзація (перевіз)	2,000.000
Довіз живности і зброї	4,000.000
Набої для піхоти	4,000.000
Набої для артилєрії	1,250.000
Набої для кораблїв	375.000
Инші видатки	4,000.000
Догляд хорих	500.000
Кошти похоронів	500.000
Незаплачені довги	10,000.000
Удержанє тих, що остають дома без помочи	6,750.000
Шкоди заподіяні в городах, садах і т. д.	2,000.000
Разом на день	$54,125.000

Инший професор, економіст, Павло Лєрой-Боаліє обчисляє, що кожда з великих держав видасть місячно по 200.-000.000. Після гадки сього ученого, війна може потривати 7 місяців, числячи від 1. серпня 1914. Після сього обчисленя кожда з великих держав буде мусїла видати по 7 мілїярдів долярів. Кожда з меньших держав, вчисляючи Японію, від 600 до 800 мілїонів. Разом отже цїла війна мала би коштувати по думці Лєрой Боаліє-а протягом 7 місяців округло 9 до 10 мілїярдів долярів. До сих коштів не вчисляють ся страт, які понесуть банки і инші фінансові інституції, страти приватних людий, та звичайні добра в натурі, як будинки, зелїзниці, і т. д. Сї страти винесуть вдруге таку суму. Наслїдком тих страт економічний розвій є поважно загрожений.

Росія в часі війни.

Американські часописи подають радо всякі вістки, котрі представляють в некориснім сьвітлї Австро-Угорщину та Німеччину, натомісць анґлійська цензура не перепускає ніяких вістий про некорисний стан союзних держав. Тому й з Росії доходять лише скупі вісти про тамошню нужду, хоч Росія, се типічний край нужди й голоду. Російським часописям про се писати не вільно і лише приватні листи, о скільки вони доходять до Америки, представляють нам теперішнє житє російського населеня.

Так приміром читаємо в однім листї:

Цїле суспільне житє в застою. Часописи пишуть лише про війну; зелїзниці перевозять лише війско. Всї школи й инші публичні будинки заняті на шпиталї, в котрих лежать десятками тисяч ранені...

Всю резерву від 1893. р. аж до 1913. взято до війни. Всї фабрики, робітні і варстати замкнені. **Панує цїлковите безробітє і страшний голод.** Над цїлою державою завішено воєнний стан, преса переходить дуже строгу цензуру. Всюди пахне війною і царствує дух знищеня.

Ми тепер переживаємо поважну історичну хвилю і коли скінчить ся війна, буде богатий матеріял до оповіданя на цїлі лїта.

Теперішні події зачнуть нову епоху історії людства.

Після царського указу цїла мобілїзація була переведена наскрізь тверезо, бо заборонено продавати горівку. Але люди, що привикли пити, знайшли собі инший спосіб заспокоєня свого налогу. Іменно пють кольонську воду, котра, як звісно, є спиритусом змішаним з перфумами. В однім містї отруїлось сею водою 7 людий, в тім числї 2 женщини. Вони розпускали кольонську воду в кипучій воді і потім частувались, коли вода остила. Більшість з них отруїлось смертельно.

Се лише відорвані вісти. Як в дійсности виглядає ся держава тепер, а як буде виглядати в зимі, будемо могли почути вже в найблизшій будучности.

РЕЛЇҐІЇ І НАРОДИ НА БАЛКАНІ.

Більша частина народів балканських держав не ісповідує католицької віри: на цїлім балканськім півострові є всего понад пів мілїона католиків на 23 і пів мілїона мешканців. З того половина балканських католиків се переважно Альбанці, 150 тисяч се румунські піддані, а решта католиків творять незначний процент мешканців Чорногори, Греції, Болгарії і Сербії. Значну більшість людности европейської Туреччини становлять магометани; дуже мало їх є в инших балканських державах.

Протестантів є в Румунії звиш 18 тисяч, в Сербії 900, а в Чорногорі всего 10. Жидів є найбільше з усїх балканських держав в Румунії; в Букарештї є їх звиш 43 тисячі. В европейській Туреччині в 1900 р. було жидів коло 10.000, а в Солуни становили вони половину населеня. В Болгарії є жидів коло 40 тисяч, в Греції 6, а в Сербії звиш 5 тисяч.

Народности балканського півострова ділять ся на 7 ґруп: Турків, Греків, Болгар, Сербів, Румунів, Альбанців і Куцоволохів. Лише Болгари і Серби є Славянами. Турки нїгде не мешкають в одній масї, лише розкинені між иншими народностями. Стверджено, що Турки від якогось часу посувають ся назад до Царгорода і Азії. Греків уважали колись за найчисленнїйшу народність на Балкані, бо зачислювано до них всїх тих, що належали до східного обряду. Тепер населенє Греції виносить звиш півтретя мілїона. Болгари знаходять ся в досить збитій масї в Македонії. На захід болгарські оселї сягають до Сербії і Альбанії, на полудне Болгари змішані з Альбанцями, Турками і Греками. Число Сербів в европейській Туреччині виносило 1.340.000 голов. Число Альбанців виносить майже 2 мілїони. На півночи Альбанції змішані зі Сербами, на сході з Греками. Куцоволохів є до 300.000. Опікують ся ними Румуни, котрі зачисляють їх до своєї народности.

ВСЯЧИНА.

НАЙМЕНША РЕПУБЛИКА НА СЬВІТІ.

Найменшою републикою на сьвіті є Сан Маріно, що лежить в середущій Італії, займає 12 квадратових миль і має до 10.000 мешканців. Сан Маріно положене на узгірю Апенін. Мешканці живуть переважно з рільництва, менше з промислу і торговлї. Від р. 1864 має ся держава власну монету; її фінанси знаходять ся в дуже добрім станї. Школи удержувані з більшою старанностию, чим в прочій Італії. Одиноким містом в сїй републиці є Сан Маріно, що має три оборонні твердині, кілька монастирів і пять церков. Кромі міста є ще кілька сїл. Ось і цїла держава.

---o---

ДРІБНИЦЇ, ПРО ЯКІ ВАРТО ЗНАТИ.

Скількість крови в чоловіці виносить одну дванайцяту до одної чотирнайцятої части загальної ваги тіла. — В Греції полишають засудженому на смерть єще два роки часу, заки виконають на нїм вирок. — Щорічно тонить ся на ріжних морях около 2.000 кораблїв, пересічної вартости 500 мілїонів корон, а при тім гине около 120.000 людий. — Магоньові дерева ростуть так поволи, що доперва в 209 році житя доходять до своєї повної височини. — Що року звиджує Альпи округло мілїон туристів, а з сього пересічно 27 гине в наслїдок нещасливих випадків. — Вік камінного вугля обчислено на підставі приладжування штучного камінного вугля з торфу на вісім мілїонів лїт.

---o---

ЧИСЛО МУРИНІВ І ЇХ РОЗМІЩЕНЄ.

Після найновійших дослідів виносить загальне число Муринів около 256 мілїонів. З того припадає на Африку 189, Азію 50, північну Америку 1.6, полудневу Америку 9, а на острови Спокійного океану 2.5 мілїонів. В ріжних державах Америки є Мурини розділені в слїдуючий спосіб: Сполучені Держави мають 9.6, Бразилїя 8.3, Індії західні 5.7, полуднева Америка з виїмком Бразилії 1.2, а середуща Америка 0.5 мілїонів. Чотирма державами управляють Мурини, а саме: Абісинією, Лїберією, Гайті і Сан-Домінґом. Абісинїя має три і пів мілїона мешканців, котрих головним занятєм є рільництво. Найважнїйшими вивозовими товарами є: кава, золото і слонова кість. Република Лїберія єствує від р. 1846. Тут є два мілїони Муринів, між котрими знаходить ся около 40 тисяч увільнених американських невільників. Відси вивозять головно каву, кавчук, какао і пальмову оливу. Гайті має 2.8 мілїонів мешканців, переважно рільників. Кави вивозять звідси річно за 75 мілїонів, головно до Франції. Републику Сан-Домінґо замешкує майже мілїон Муринів, котрі однак мають в своїх жилах богато мішаної крови: се, властиво мішанина Гіндусів, Еспанців і Муринів. Край їх богатий і ще мало визисканий: цукрова тростина і какао, кава і банани се найважнїйші артикули вивозові. В многих місцях краю знаходять ся однак мінеральні скарби, як золото, мідь і желїзо.

---o---

НЕЗНАНИЙ НАРІД.

Журнал „Ранґун Таймс" пише про відкрите незнаного доси народу на півночи малайського півострова. Народ той мешкає в горах та мочарах межи Треньґану і Келянтан, веде кочовниче житє і називаєть ся племя Панґанґ. Жиє мирно, без борб, не знаючи нїщо про крадіж та розбій. Про свого султана має лише неочеркнене понятє, як про божество, що в кожду мить може приказати стяти кождому голову з плечий. Найбільшим скарбом для того племени є тютюн та сіль. Про гроші знають дещо, та не вміють їх ужити, бо не ведуть торговлї. Як случайно хто з них добуде який гріш, закопує скоро в землю, щоби нежиючий свояк мав за що в „тамтім" житю купити тютюну та соли. Ґаздівства не ведуть; як хто з них голодний, іде та шукає собі поживи. Релїґії майже нїякої не знають, вірять лише в мандрівку душ, що переживають понайбільше в тиграх. Тому при стрічі з тигром кличуть його іменем нежиючого свояка. Панґанґ вірить, що тигр, якщо є тим небіщиком, якого він кликав, нічого йому не заподіє — в противнім случаю кидаєть ся та пожирає жертву.

---o---

КІНЕМАТОҐРАФІЧНИЙ ДАЛЕКОВИД.

Одній з париських кінематоґрафічних фабрик удало ся спорудити кінематоґрафічний далековид, се значить, кінематоґрафічний апарат, при котрого помочи можна здіймати навіть дуже віддалені краєвиди та сцени. Сей кінематоґрафічний далековид показав ся знаменитим винаходом в часї балканської війни. Очевидно, оператори (фотоґрафи) могли робити знимки борб з природною вірностию з місця, що знаходило ся досить далеко поза боєвою лінією, лише в околицях не зарослих деревами. Знимки борб в балканській війні удали ся знаменито. В приміненю до природи можність ужитя такого кінематоґрафу є ще більшою. Можна примірom, не наражаючись на небезпеченьство, робити кінематоґрафічні знимки недоступних гірських верхів, житя тропікальних хижих зьвірят і т. п.

ПСАЛОМ ДАВИДА XXXII.

Чи є що краще, лучше в сьвіті,
Як у купі жити,
З братом добрим добро певне
Пізнать, не ділити?
Яко роси небеснії
На сьвятії гори
Високії Сіонськії
Спадають і творять
Добро тварям земнородним
І землї і людям;
Оттак людий благих своїх
Господь не забуде:
Воцарить ся в дому тихих,
В сїмї тій великій.
І пішле їм добру долю
Від віка до віка.

Т. Шевченко.

ДОПИСЬ.

З KEISER, PA.

(Відповідь на протест).

В 59. числі „Народної Волї" появила ся статя під заголовком „Відозва до членів старого Союза", в котрій кілька відділів У. Н. Союза протестує проти нової системи плаченя місячних вкладок. Між иншими знаходить ся і наш 97. відділ, котрий протестує проти того. Тож я яко член 97. відділу подаю до відома усьому загалови, що в нашім відділї жадних протестів не було і ніякої мови на мітінгу о тім не було. Тілько наш секретар Михайл Яцко запротестував в сальонї за барою (бо він має сальон). Тож такий протест не має найменьшого значіня. Таж п. Яцко вже давно хотів наше братство розбити і до нового Союза перетягнути, але члени на то не згодили ся. А тепер наново зачинає рити, бо звідкия він має право сам ухвалювати протести, без відома членів? Хиба може хотів дещо заробити, бо він любить на членах бізнес робити. Хоче член вступити до Союза, то зараз при вступі мусить розмет заплатити за той місяць, в котрім ще не належав до Союза. За відзнаку бере $1.15 або $1.25, за книжку 15 центів, а за грамоту хотів від мене 50 центів. А як мій брат хотів вступити до Союза на пів посмертного, то його не приняв; казав, що на пів посмертного тепер не приймають.

Николай Шайняк,
член 97. відділу У. Н. С.

ВОЛЇ НА РІДНІЙ ЗЕМЛИЦИ...

...А нині наші мізерні достатки
Вороги кляті спалили, роздерли;
Старечі кости в жебрачих лахманах
Вигнали з дому...

Ми-ж працювали як муравлї в полї,
Зносили наших мозольних діл поти
І будували сьвятиню народу
Для завтра слави...

Ми-ж крок за кроком сунули колоди,
Які нам клали ворожі народи
І не в зневірі. — Вірили, на Тебе
Надію мали.

А Ти мов громом вразив наші очи.
Ворожі орди змели наші праці,
Наші сьвятині зрівнали з землею,
В крови втопили...

Ми-ж не благали Тебе о палати,
Не вивисшались понад наші хати;
Ми працювали і дожидали
Долї і волї.

Глянь на ті села, садами обвиті,
На бідні хати, горем прибиті,
На наші церкви, що стреміли в небо
Тобі на славу...

Глянь на нас нині! Ти-ж Царем над нами,
Глядиш на наші скорбні дні віками,
А доля наша у руках Твоїх
Лежить прикута.

Глянь на нас нині! Не царські корони
Нашим бажанєм; не підбитих стони;
А дрібку волї на рідній землици,
Тебе хвалити.

Alfa.

ЦАРЯМ!

Погоничі людські, нікчемні!
Ви, чабани людських отар!
Всї ваші мудрощі даремні!
Шляхи, куди звете ви — темні!
На марне пійде ввесь ваш жар!
Нарід зна ваші пануваня,
Ви крила вяжете йому,
Вам сьвітло навісне свитаня,
Длятого й ваші хитруваня,
Щоб тільки він не встав від сну!
Але минає вік гопитви
За вільну віру, вільний труд...
Що ні робіть, як не кричіть ви,
Народ клейноди візьме в битві,
Розірве тягарі всїх пут!
Нема в вас серця, ні сумлїня!
Ви жити любите чужим!
Вам би ширити володїня,
Не чуючи ні голосїня,
Ні скарг людських в краю своїм!

Нехай се так! Але народи
Ходить в ярмі не будуть вік!
Не вічні на небі негоди!
І знаю, вірний друг свободи,
Могутший буде чоловік!

Олесь Жихаренко.

З лемнівських пісень.

ГЕЙ КЕ СИ ІШОВ ОД ФРАЇРКИ.

Гей ке си ішов од фраїрки,
Гей збіркалї-ми подковейки,
Гей подковейки збіркалї-ми
Гей чарні очка плакалї-ми.

Гей чарні очка де ідзете?
Гей уж ви мої не будзете,
Гей уж ви мої не будзете,
Гей бо на войну преч пуйдзете.

B277

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Антін Чехов.

Маска.

В касині в Х. давали на добродійні цїли масковий баль, або як його називали місцеві панни, баль-парей.

Була дванайцята година в ночи. Інтелїґенти, що не танцювали і були без масок — було їх пять — сидїли в читальни за великим столом і встромивши носи й бороди в ґазети, читали, дрімали та — як висловляв ся місцевий кореспондент столичних ґазет, дуже лїберальний пан, — „мислили".

З салї долїтали звуки кадриля „Вюшки". Попри двері, стукаючи ногами і подзвонюючи начинєм, бігали раз-у-раз льокаї. А в самій читальни панував глубокий спокій.

— Тут мабуть буде вигіднійше! — обізвав ся нараз низкий придушений голос, що як здавало ся виходив з печи. — Махай сюди! Сюди, хлопцї! Двері відчинили ся і до читальнї увійшов широкий, присадкуватий мущина, прибраний в купецький костюм і в капелюсї з павиними перами, в масцї. За ним слїдом увійшли дві дами у масках і льокай з тацою. На таци була пуката фляшка з лїкером, три фляшки червоного і кілька шклянок.

— Сюди! Тут і холоднїйше буде, — сказав мущина.

— Став тацу на столї... Сїдайте, мамзелї! Же-ву прі али трімонтран! А ви, панове, посуньтесь... тай годї!

Мущина заточив ся й струтив зі стола кілька журналів.

Став сюди! А ви, панове читачі, посуньтесь; нема коли тут з ґазетами та з полїтикою... Кидайте!

— Я просив би вас поводитись спокійнїйше — сказав один з інтелїґентів, поглянувши на маску через окуляри. — Тут читальня, а не буфет... тут не місце пити.

— Чому не місце? Хиба стіл гойдаєть ся або стеля може впасти? Дивно! Але... нема коли балакати! Кидайте ґазети... Почитали трохи, буде й з вас; і так вже дуже розумні, тай очи попсуєте, а найважнїйше — я не хочу й кінець.

Льокай, поставивши тацу на столї і закинувши сервету на руку, станув при дверях. Дами зараз таки забрались до червоного.

— Ось се такі розумні люди, що для них ґазети лїпші ніж отсї напитки, — почав мущина з павиними перами, наливаючи собі лїкеру. — А на мою думку, ви, поважані панове, любите ґазети тому, що нема за що випити. Чи так? Ха-ха!... Читають! Ну, а про що там написано? Добродїю в окулярах! Про які факти ви читаєте? Ха-ха! Ну, та кинь! Досить вже з тебе манеруватись! Лїпше випий!

Мущина з павиними перами встав і видер з рук ґазету добродїєви в окулярах. Той поблїд, потім почервонїв і здивовано поглянув на инших інтелїґентів, ті — на нього.

— Ви забуваєтесь, ласкавий добродїю! — вибухнув він. — Ви перемінюєте читальню в шинок, ви позволяєте собі на ґалабурди, видираєте з рук ґазети! Я не позволю! Ви не знаєте, з ким маєте дїло, ласкавий добродїю! Я директор банку Жестяков!

— А наплювати менї на те, що ти Жестяков! А твоїй ґазетї ось яка честь...

Мущина підніс ґазету і подер її на кавальчики.

— Панове, щож се таке? — промуркотів Жестяков, обімлївши. — Се дивно, се... се навіть надприродно.

— Вони розсердились, — сьміяв ся мущина. — Ігі, ось налякав ся! Навіть жили трясуть ся. Ось що, поважані панове. Жарт на бік, говорити з вами я не маю охоти... І тому, що я бажаю лишитись сам з тими мамзелями, і хочу собі тут приємність зробити, то прошу не перечити й вийти... Прошу, пане Белебухін, іди до свиний собачих! Чогось рило поморщив? Кажу йди, то йди! Скоро, а нї то час на часї не стоїть, можеш в карчило обірвати!

— То єсть, якже се? — спитав скарбник сиротинського суду Белебухін, червонїючи й здвигаючи плечима.

— Я навіть не розумію... Якийсь зарогант лїзе тут і... нараз ось які річи!

—Що се за слово „арогант"?—крикнув мущина з павиними перами, розсердившись і стукнув кулаком по столї так, що на тацї шклянки підскочили. — До кого ти говориш? Ти думаєш, що як я в масцї, то ти менї можеш ріжні слова говорити? Ти, перче, сякий, такий! Иди, коли говорю! Директор банку, забирай ся по доброму, поки цїлий! Всї забирайтесь, аби нї одної пельми не лишилось тут! Гайда між свиний собачих!

— Побачимо зараз! — сказав Жестяков, котрому з іритації запітнїли навіть окуляри. — Я вам покажу! Гей закличте сюди дижурного!

За минуту увійшов маленький руденький дижурний з блакитною стяжечкою на клапі, задиханий від танцїв.

— Прошу вас вийти — почав він. — Тут не місце до питя. Потрудіть ся до буфету!

— А ти звідки вирвав ся? — спитав мущина в масцї. — Хиба я тебе кликав?

— Прошу не тикати, а будьте ласкаві вийти!

— Ось що, мій маленький: даю тобі минуту часу... Тому, що ти старший і головна особа, то ось виведи сих артистів попід руки. Моїм мамзелям не подобаєть ся, коли тут є хто чужий... Їм ніяково, а я за свої гроші бажаю, щоб вони поводились свобідно.

— Очевидно той туман не розуміє, що він не в хлїві! — крикнув Жестяков. — Покликати сюди Евстрата Спиридовича!

— Евстрат Спиридович! — загудівало по касині.

— Де Евстрат Спиридович?

Евстрат Спиридович, старий чоловік в полїційнім мундурі, безпроволочно прибув.

— Прошу вас вийти звідси! — захрипів він, витріщуючи свої страшні очи й рухаючи фарбованими вусами.

— Алеж настрашив!—промовив мущина й зареготав ся з вдоволеня. — Ой, ой, настрашив! Ось які страхи виводять ся, побий мене Бог! Вуси як у кота, очи витріщив... Ха-ха-ха!

— Прошу не резонувати! — крикнув з цїлої сили Евстрат Спиридович і задрожав. — Вийди геть! Я кажу тебе вивести!

В читальни вчинив ся нечуваний ґалас: Евстрат Спиридович, червоний як рак, кричав тупаючи ногами. Жестяков кричав. Белебухін кричав. Кричали всї інтелїґенти, але всї їх голоси приглушив низкий, придушений бас чоловіка в масцї. По причинї загальної суматохи танцї перервано й публика рушила з салї до читальнї.

Евстрат Спиридович для поваги прикликав всїх полїційних, що були в касині, і сїв писати протокол.

Пиши, пиши, — говорила маска, пхаючи йому палець під перо. — Щож тепер зі мною бідним буде? Бідна моя голововонько! За що-ж ви губите мене сиротину? Ха-ха! Ну, що-ж? Готовий протокол? Всї підписали? Ну, тепер дивіть ся!... Раз... два... три!...

Мущина встав, випростував ся і зірвав з себе маску. Відслонивши своє пяне лице й поглянувши по всїх, він упав на фотель, любуючись зробленим ним враженєм і радісно зареготав ся. А враженє було дїйсно незвичайне. Всї інтелїґенти змішані переглянулись між собою і поблїдли, деякі почали шкробатись в голову. Евстрат Спиридович кахикнув, як чоловік, що несподївано зробив велику дурницю.

В авантурнику всї пізнали місцевого мілїонера, фабриканта, дїдичного почесного горожанина Пятигорова, знаного зі скандалїв, добродїйности і як се нераз говорилось у місцевій часописи, — любовю до освіти.

Щож, підете чи нї? — Спитав Пятигоров, після минутової мовчанки.

Інтелїґенти, мовчки, не сказавши нї слова, вийшли на пальцях з читальнї і Пятигоров зачинив за ними двері.

— Ти-ж, знав, що отсе Пятигоров! — прохрипів за минуту Евстрат Спиридович півголосом, трясучи за плече льокая, що заносив до читальнї вино. Ти чому мовчав?

— Не казали говорити!

— Не казали говорити... Як я тебе, анатему, засуджу на місяць, то будеш знати, що то: „не казали говорити". Геть! А ви, панове, також гарні, — звернув ся він до інтелїґентів. Бунт вчинили! Не могли вийти з читальнї на десять минуток! Ось тепер пийте пиво. Ой панове, панове... Не люблю, сїй Богу!

Інтелїґенти почали ходити по касині обезсилені, збиті, свідомі своєї провини, почептуючи й наче перечуваючи щось не добре... Їх жінки і доньки довідавшись, що Пятигоров „ображений" і гніваєть ся, затихли й почали розходитись до дому. Танцї скінчились.

О другій годинї з читальнї вийшов Пятигоров: він був пяний і заточував ся. Увійшовши на салю, він сїв коло орхестри й задрімав при музицї, опісля склонив сумненько голову й почав хропіти.

— Не грайте! — махали руками старші до музикантів. Тсс! Ігор Ілїч спить...

— Може прикажете провести вас до дому, Ігор Ілїч? — запитав Белебухін, нахилившись до уха мілїонера.

Пятигоров зробив губами так, наче хотів здути з лиця муху.

— Може прикажете провести вас до дому, — повторив Белебухін: — а може сказати подати екіпажик?

— Га? Чого? Ти... чого тобі?

— Відвести до дому... Спатоньки пора...

— До дому хочу... Проведи!

Белебухін засяв від вдоволеня й почав підносити Пятигорова. До нього прискочили инші інтелїґенти і, приємно усьміхаючись, піднесли дїдичного почесного горожанина й осторожно повели до екіпажа.

— Алеж так заклити з цїлої компанїї може тільки артист, талант. — говорив весело Жестяков, підсаджуючи його. — Я буквально остовпів, Ігор Ілїч! Ще дотепер сьмію ся... Ха-ха. А ми гарячимо ся, заходимось! Ха-ха! Вірите менї? Я і в театрах так не сьміяв ся... Безодна комізму! Цїле житє буду памятати сей незабутний вечір!

Провівши Пятигорова, інтелїґенти повеселїшали й заспокоїлись!

— Менї подав руку на прощане, — промовив Жестяков, що був дуже вдоволений. — Видно отже, що нїчого... не гнїваєть ся...

— Дай Боже! — зітхнув Евстрат Спиридович. — Ледащо він, підлий чоловік, але — добродїй!... Не можна!

ДО ВІДОМА ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Сим повідомляємо всїх наших нових і старих передплатників, що на надсилані передплати не будемо висилати нїяких осібних поквітовань. Від тепер будемо такі поквітованя подавати при кождій адресї наклеєнїй на часописи. Там буде подана дата, до якого часу передплата зістала заплачена.

По упливі часу передплати не будемо висилати нїяких упімнень щодо відновленя передплати, а кождий передплатник, котрому буде залежати на тім, щоб не перервано йому висилки часописи повинен сам звернути увагу на речинець скінченя передплати і завчасу її відновити.

Часописи не можемо висилати нїкому на кредит, бо сего не дозволяє почтовий закон.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ПАДОЛИСТ 1914 р.

Член на цїле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного 86 цнт.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, подає до відома, що на річнім мітінґу вибрано слїдуючий новий уряд: І. Зуцак, предс.; М. Боднар, заст. предс.; Д. Сидорович, кас.; Я. Гаврилюк, заст. кас.; П. Гаврис, секр.; Й. Забавчук, заст. секр.; Й. Мартинів і К. Гураль, контрольори; М. Василишин і І. Лянґер, дозорцї хорих; Н. Забавчук, дверник. — Павло Гаврис, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всїх своїх членів, що найблизший мітінґ відбуде ся дня 15. падолиста в недїлю. На тім мітінгу має явити ся кождий член і повідомити урядників, чи він буде дальше платити за себе розмет, чи нї. Котрий член не явить ся на мітінґ, буде суспендований, навіть тодї, коли залягає лише за один місяць. Котрий з членів буде в недїлю робити, має завідомити секретаря устно або листовно на адресу: P. O. Box 155, Раритан, Н. Дж., і заявити, чи буде платити дальше розмет, чи нї. Причина сего та, що богато членів хоче виступити з відділу, задля заведеня нової системи від нового року. Задля того завідомляємо членів, щоби не наражували братську касу на велику втрату, бо каса не є в силї платити за члена два-три місяцї, коли сей виступає. Напоминаємо членів, щоби не було нарікання на уряд. — І. Бриґіда, пред.; Я. Данилюк, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. „Рогатинщина", від. 396, повідомляє всїх своїх членів, що слїдуючий мітінґ відбуде ся в суботу дня 14. падолиста о годинї 3-тій пополудни від 2108 Тустин стріт в Марка Федунка. На тім мітінгу має ся явити кождий член і повідомити урядників, чи він буде платити за себе розмет, чи нї. Котрий член не явить ся на мітінгу, буде суспендований, навіть тодї, коли залягає лише за один місяць. Котрий член буде в недїлю робити, має завідомити урядників наперед, що не явить ся на мітінгу і чи буде платити дальше розмет, чи нї. Причина сего та, що богато хоче виступити членів з відділу задля заведеня нової системи від нового року. Задля того повідомляємо членів, щоби не нарушили братську касу на велику втрату, бо каса не є в силї платити за члена два-три місяцї, коли сей виступає. Напоминаємо членів, щоб не було нарікання на уряд. — М. Федунок, предс.; П. Бекіш, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую своїх товаришів **ВАСИЛЯ РОМАНІВ** і **РОМАНА КУЗІВ**. Вони походять з Лапшина, пов. Бережани, Галичина. Василь Романів мав перебувати в Скрентон, Па. Хтоби знав про них або вони самі, зволять ласкаво повідомити на адресу: Dm. Nedelsky, c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 71—72

Пошукую свого брата **ПАВЛА ЛОШНЬОВСЬКОГО** в дуже важній справі. Він походить з села Соруки, пов. Рогатин, Галичина. Приїхав до Америки перед 8 роками. Перебував в місцевости Мерліянд, Н. Й. Прошу Тебе, брате, відпиши менї сейчас і подай свою адресу. А хтоби подав менї його адресу, то дістане кілька долярів нагороди. Моя адреса звучить: Stephen Loszniowski, Grossferry Road, 2612 Sears St., Philadelphia, Pa. 71—72

Пошукую свого мужа **ФРАНКА ФИЛИП**, з села Псари, пов. Рогатин. Виїхав до Америки перед девяти роками. Перебув довший час в Ст. Луіс. Хто би знав о нім, нехай напише до мене а дістане 5 дол. нагороди, або нехай муж сам зголосить ся до своєї жінки Марії Филип, на адресу: 154 First St., Elizabethport, N. J. 71—72

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

85 акрів землї, з того 60 акрів під управу, решта лїс. Будинок мешкальний і другі господарські будинки в добрім станї. Великий сад. Фарма огороджена дротом. Криниця на мешкани і дві побічні. Два потоки перепливає через фарму. Цїна дуже низка — Продаєсь з конечности. Голоситись до властителя: M. Primich, Kopp, Va. 66—73

АТЛЯС ВАМ КОНЕЧНИЙ ТЕПЕР!

Атляс военний — 9 мап, портрети воюючих монархів	25
Атляс великий, 200 сторін	$1.50

Замовляти лише у:

МАРІЇ КОСТІВ, 51—

71 Sussex St., Jersey City, N. J.

КУПУЙТЕ! НОВІСТЬ! КУПУЙТЕ!

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ

ЛИСТОВІ ПАПЕРИ

до родини, свояків, знакомих і др.

На кождім листї находить ся відповідний віршик прикрашений гарною трикольоровою вінєтою в народних мотивах і три сторінок лїнїованих до писаня.

Цїлість складаєсь з 26 ріжнородних листів поділених на дві серії.

Перша серія містить слїдуючі листи:

Число 1. Лист сина до матери.
„ 2. „ сина до батька.
„ 3. „ до родини.
„ 6. „ до нареченої.
„ 8. „ друга до друга.
„ 10. „ брата до сестри.
„ 12. „ брата до брата.
„ 13. „ матери до сина.
„ 15. „ батька до сина.
„ 17. „ мужа (еміґранта) до жінки.
„ 19. „ молодця до дївчини.
„ 22. „ до товариша.
„ 23. „ до кума.
„ 25. „ залюбленого до незнакомої.
„ 26. „ до старого приятеля.

Цїна за 15 листів першої серії враз з ковертами 45 центів.

Друга серія містить слїдуючі листи:

Число 4. Лист доньки до матери.
„ 5. „ доньки до батька.
„ 7. „ до нареченого.
„ 9. „ сестри до брата.
„ 11. „ сестри до сестри.
„ 14. „ матери до доньки.
„ 16. „ батька до доньки.
„ 18. „ жінки до мужа (еміґранта).
„ 20. „ дївчини до хлопця.
„ 21. „ до товаришки.
„ 24. „ до куми.

Цїна за 11 листів другої серії враз з ковертами 36 центів.

Цїна за обі серії разом 75 цнт.

Поодинокий листок коштує 4 центи.

Пересилку оплачуємо самі.

Для перепродавцїв даємо значний опуст.

Замовленя враз з належитостію (принимаємо також почтові марки) належить висилати на адресу

„SVOBODA"

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Пошукую свого брата **НИКОЛУ КОВАЛЕВИЧА**. Він походить з Перегінська, пов. Долина, Галичина. Перед двома місяцями перебував в Дженерал... Хтоби подав менї його адресу, дістане $7.00 нагороди. Моя адреса: Leon Kowalewicz, 53 First Ave., New York, N. Y. 72

Пошукую свого брата **ВАСИЛЯ ГАВРИЛІВ** з села Стриганець, пов. Стрий, Галичина. Від 5 місяців перебуває в Шікаґо. Хто би о нім знав, або він сам, нехай ласкаво повідомить мене на адресу: Гриць Гаврилів, 1892 Cherry, St., Hazelton, Ohio 72—73

СЕРІЯ ПЕРЕПИСНИХ ЛИСТКІВ.

1) Т. Шевченко (з портрета Красівского), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Днїпром.

5 КАРТОК 15 ЦНТ.

ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Картки виконані в трьох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах.

Для тих, що замовляють більше число карток даємо опуст.

Сї картки можна розпродувати при всяких нагодах: на концертах устроюваних в память Т. Шевченка, на представленях і приватно.

Спішіть з замовленями на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Спис і цїнник книжок

які можна дістати в „Свободї".

Хто з чого жиє? (Розмова на тлї економічнім). — „Земля Реве" — Цїна ...... 15 цнт.

Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Цїна .... 15 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданє). З гір (вірш). За землю (оповіданє). Сьвіт без Аллаха (арабська байка). Як вона німстив си на царові (казка). — Цїна 15 цнт.

Які то є люди на землї? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всї раси людий і їх житє. — Цїна ...... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛИҐІЙНІ.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, кістяна оправа	2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа	1.40
Помилуй нас Боже, для молодїжи, скіряна оправа	80
Помилуй нас Боже, звич. оправа	50
Сборник Богомолений звич. оправа	30
Віночок, для молодїжи, звич. оправа	[illegible]
Дорога до неба, скіряна оправа	90
Дорога до неба, малий, звич. оправа	32
Друг Душі, кістяна оправа	1.30
Друг Душі, малий звич. оправа	50
Горі імїєм серця, скіряна оправа	1.10
Горі імїєм серця, звич. оправа	34
Хліб Душі, кістяна оправа	1.80
Молитвослов для католицьких лиць	1.20
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, часть II.	5

ДРУКИ:

Книжочки платничі для вписуваня місячних вплат членів до Братств і Товариств, 50 штук	2.50
Метрики хрещеня, шлюбу і смерти, штука	2
Помяник за померших	10
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лїкарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

Замовлені книжки висилаємо аґенцією почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не принимає посилок за послїдплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

В ДРУКАРНЇ „СВОБОДИ"

можна дістати отсї книжки:

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛИҐІЙНІ.

Новий Завіт	$2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, кістяна оправа	2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа	1.40
Друг Душі, малий, звичайна оправа	50
Віночок, звич. оправа	28
Дорога до неба, кістяна оправа	1.60
Дорога до неба, малий, звичайна оправа	32

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

На 30 днів безплатної проби!

Випишіть своє імя на понизшім КУПОНІ і вишліть до нас сейчас а ми вишлемо Вам

VICTOR TALKING MACHINE

або

COLUMBIA PHONOGRAPH

і 12 руських пісень

НА 30 ДНІВ БЕЗПЛАТНОЇ ПРОБИ.

Коли по уплwві 30 днів будете вдоволені з фонографу, можете його затримати і платити нам по

$2.00 МІСЯЧНО

Враз з машиною висилаємо ґваранцію на 15 лїт.

Сей купон є важний в Злучених Державах і Канаді. Посилайте сейчас до

SAUL BIRNS, 117 Second Ave., cor. 7th St. D. 2. New York.

VICTOR COLUMBIA

ІМЯ

АДРЕСА